03/04/2021

Κώδωνας κινδύνου από τους ειδικούς για το δημογραφικό

/ Επικαιρότητα

Εδώ και πολλά χρόνια οι ειδικοί κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου ότι το δημογραφικό και η κλιματική αλλαγή θα είναι τα δύο σημαντικότερα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει η Ελλάδα και η Ευρώπη γενικότερα στο άμεσο μέλλον. Όπως επισημαίνουν, οι πολιτικές που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην αύξηση των γεννήσεων εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα. Τα αποτελέσματά τους δεν είναι άμεσα, αλλά αποτελούν επένδυση για το μέλλον, καθώς ουσιαστικά πρόκειται για πολιτικές που δημιουργούν ένα κλίμα ασφάλειας στους νέους για την απόκτηση παιδιών. Γι' αυτό, όπως λένε, χρειάζεται υπομονή για να φανούν τα αποτελέσματα των πολιτικών και διακομματική συναίνεση. Παράλληλα, οι ειδικοί προειδοποιούν ότι εκτός από το κρίσιμο ζήτημα των γεννήσεων στο δημογραφικό είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστεί και το ζήτημα της γήρανσης του πληθυσμού, καθώς ένα σημαντικό κομμάτι του πληθυσμού

θα είναι εφεξής ηλικιωμένο.

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), ο μόνιμος πληθυσμός της χώρας κατά την 1η Ιανουαρίου 2020 εκτιμάται σε 10.718.565 άτομα (5.215.488 άνδρες και 5.503.077 γυναίκες), μειωμένος κατά 0,06% σε σχέση με τον αντίστοιχο πληθυσμό της 1ης Ιανουαρίου 2019 που ήταν 10.724.599 άτομα. Όπως επισημαίνει η ΕΛΣΤΑΤ, η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της φυσικής μείωσης του πληθυσμού που ανήλθε σε 40.473 άτομα (83.628 γεννήσεις έναντι 124.101 θανάτων ατόμων με τόπο συνήθους διαμονής εντός της ελληνικής επικράτειας) και της καθαρής μετανάστευσης που εκτιμάται σε 34.439άτομα (θετικό ισοζύγιο). Συγκεκριμένα, ο πληθυσμός ηλικίας 0-14 ετών ανήλθε σε 14,2% του συνολικού πληθυσμού, έναντι 63,5% του πληθυσμού 15-64 ετών και 22,3% του πληθυσμού 65 ετών και άνω. Ο δείκτης γήρανσης (πληθυσμός ηλικίας 65 ετών και άνω προς τον πληθυσμό ηλικίας 0-14 ετών) ανήλθε σε 156,2.

Έχει υπολογιστεί από τις αρμόδιες αρχές ότι για να ανανεωθεί ομαλά ο πληθυσμός της γης, κάθε γυναίκα θα πρέπει να κάνει 2,1 παιδιά. Στην Ευρώπη καμία χώρα δεν φτάνει αυτό το νούμερο αλλά υπάρχουν χώρες, όπως η Γαλλία και η Σουηδία που βρίσκονται κοντά (1,8). Η Ελλάδα έχει μείνει αρκετά πίσω και βρίσκεται περίπου στο 1,3. Η αβεβαιότητα την οποία βιώνουν οι νέοι είναι αυτή που ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για αυτό.

Η Ελένη Λαδά είναι ιδιωτική υπάλληλος και μητέρα ενός παιδιού. Μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, υπογραμμίζει: «Φυσικά θα ήθελα περισσότερα από ένα παιδιά. Υπάρχουν όμως σοβαρά διλήμματα: Ή θα πρέπει να δουλεύουμε ατελείωτες ώρες για να μπει στο σπίτι μεγαλύτερο εισόδημα για να μεγαλώσουμε αξιοπρεπώς το παιδί-παιδιά μας ή θα πρέπει να δουλεύεις λιγότερες ώρες που αυτόματα σημαίνει και χαμηλότερο εισόδημα, άρα εξίσου σημαντικές δυσκολίες στα προς το ζην.

Στην πρώτη περίπτωση δεν μεγαλώνεις εσύ τα παιδιά σου, αλλά άλλοι. Άρα χάνεις και πολλές από τις πιο σημαντικές στιγμές του. Στη δεύτερη υπάρχουν σοβαρά οικονομικά άγχη. Σε κάθε περίπτωση, θεωρώ ότι αν ο βασικός μισθός ήταν πιο αξιοπρεπής, θα μας έδινε το δικαίωμα να μεγαλώσουμε την οικογένεια μας».

Και η Μ.Ν που είναι ιδιοκτήτρια επιχείρησης εκφράζει παρόμοια προβλήματα στο ΑΠΕ-ΜΠΕ: *«Ως μητέρα δύο παιδιών δε θα ήθελα περισσότερα παιδιά. Αφού το τρίτο μου παιδί είναι η επιχείρηση μου άλλωστε. Προφανώς η οικονομική αστάθεια της χώρας και οι πολλές ώρες εργασίας αφού είμαι εργαζόμενη μητέρα, είναι σίγουρα οι λόγοι που θα με απέτρεπαν να κάνω ακόμα ένα παιδί ακόμα κι αν το επιθυμούσα. Ως γυναίκα και ως μητέρα δύο πράγματα χρειάζομαι, οικονομική σταθερότητα και λιγότερες ώρες εργασίας για να μπορέσω να ασχοληθώ την οικογένειά μου. Το κράτος δεν παρέχει καμιά υποστήριξη για τις εργαζόμενες*

μητέρες, ώστε να ικανοποιηθούν οι παραπάνω ανάγκες. Άρα χρειάζονται περισσότερα επιδόματα από το κράτος για τις γυναίκες».

Αν και στην Ελλάδα μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν συγκεκριμένες μετρήσεις σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι νέοι δεν αποκτούν εύκολα οικογένειες, οι επιστήμονες έχουν καταλήξει σε συγκεκριμένες εκτιμήσεις. «Συζητώντας για το δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα, συνήθως μιλάμε για τις μειωμένες γεννήσεις. Και επικεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας και τον προβληματισμό μας και την όλη την κινδυνολογία που υπάρχει γύρω από το δημογραφικό στο ότι τα ζευγάρια σήμερα και οι γυναίκες δεν κάνουν παιδιά και ότι οι νέοι δεν αποκτούν οικογένειες. Αυτό δεν είναι ακριβώς έτσι, αλλά κατά τη γνώμη μου το δημογραφικό πρόβλημα είναι πλέον πολύ πιο σύνθετο και πολύ πιο περίπλοκο σαν πρόβλημα. Δηλαδή, η προσπάθεια να αυξήσουμε τις γεννήσεις πέρα του ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο να επιτευχθεί, να έχει αποτέλεσμα αυτή η προσπάθεια γιατί πρέπει να εντοπίσουμε ποιες είναι οι αιτίες πίσω από την άρνηση, ή τον δισταγμό των νέων να αποκτήσουν οικογένεια. Δεν είναι ότι οι Έλληνες νέοι δεν θέλουν να κάνουν παιδιά. Υπάρχουν κάποιες εκτιμήσεις ότι οι Έλληνες θέλουν να κάνουν παιδιά αλλά δυσκολεύονται λόγω των συνθηκών. Ζορίζονται από το κλίμα της αβεβαιότητας και η οικονομική κρίση έπαιξε σημαντικό ρόλο, ωστόσο η γονιμότητα πέφτει εδώ και πολλά χρόνια πριν από την κρίση και ήταν χαμηλή ακόμα και περιόδους που πιστεύαμε ότι πηγαίναμε καλά οικονομικά», τονίζει μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η αναπληρώτρια καθηγήτρια Οικονομικής Δημογραφίας, Αλεξάνδρα Τραγάκη, και προσθέτει: «Είναι πολλές οι απαιτήσεις που έχουν οι νέοι από τους εαυτούς τους και από τους γονείς τους, από τον τρόπο ζωής που έχουν στο πατρικό τους σπίτι πολλές φορές, που το πέρασμα από τη ζωή του έφηβου στην ενηλικίωση συμβαίνει αργά πλέον. Βλέπουμε 30ρηδες οι οποίοι δεν έχουν ενηλικιωθεί, με την έννοια του ότι δεν έχουν σταθεί στα πόδια τους, δεν έχουν ζήσει μόνοι τους, δεν έχουν βγάλει δικά τους χρήματα. Αυτό κυρίως αφορά τα άτομα που είναι σήμερα από 25 έως 35. Ίσως τα πιο μικρά παιδιά σήμερα αυτονομούνται πιο εύκολα, πιο γρήγορα ίσως και λόγω της κρίσης, αλλά αυτοί από τους οποίους περιμένουμε σήμερα να κάνουν παιδιά είναι αυτοί που δεν τους αφήσαμε κατά κάποιο τρόπο λόγω των συγκυριών να ενηλικιωθούν και να σταθούν στα πόδια τους. Αλλά είναι εντελώς αδύνατον να κάνουν παιδιά αν δεν έχουν τη δική τους δουλειά, που τους βοηθάει να κερδίσουν χρήματα».

Η καθυστέρηση στην ανάληψη δράσης είχε ως αποτέλεσμα να αλλάξει η δομή του πληθυσμού, τονίζει η κ. Τραγάκη: «Η μείωση τω γεννήσεων έχει ξεκινήσει από την δεκαετία του 1980. Αυτό σημαίνει ότι αυτή τη στιγμή έχουμε λιγότερες εν δυνάμει μητέρες. Ο πληθυσμός των γυναικών που είναι σε ηλικία να αποκτήσουν παιδιά, ως αποτέλεσμα της μειωμένης γονιμότητας 40 ετών, είναι σήμερα μικρότερος. Άρα

αυτές οι γυναίκες ακόμα και αν έκαναν τόσα παιδιά όσα οι μητέρες τους, θα έχουμε λιγότερες γεννήσεις σήμερα. Η αναλογία θα πέφτει. Την ίδια στιγμή έχουμε έναν πληθυσμό που γερνάει αλλά ζει όλο και περισσότερο και όσο ζούμε περισσότερο είναι φυσικό να μαζεύεται κόσμος στις υψηλές ηλικίες, έχουμε πολλούς θανάτους. Αυτή η κακή αναλογία θα συνεχιστεί ακόμα κι αν δούμε τη γονιμότητα να αυξάνεται. Διότι είναι λίγες οι μητέρες. Χρειάζεται υπομονή».

Για τη βελτίωση των συνθηκών των εργαζόμενων γονέων από την πλευρά του αρμόδιου υπουργείου Εργασίας, προβλέπονται συγκεκριμένες πολιτικές στο νέο εργασιακό νόμο: τα βασικά του σημεία, ο νέος εργασιακός νόμος προβλέπει:

-άδεια πατρότητας μετ’ αποδοχών που λαμβάνει ο πατέρας με τη γέννηση του τέκνου του.

-γονική άδεια, ως ατομικό και αμεταβίβαστο δικαίωμα κάθε γονέα, ώστε να συμμετέχουν αμφότεροι οι γονείς στην ανατροφή του τέκνου τους.

-άδεια με αποδοχές για τους/τις φροντιστές/ριες εργαζόμενους/ες.

-το δικαίωμα σε γονείς και φροντιστές εργαζόμενους/ες να κάνουν χρήση, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, για να διευκολύνονται στην εκπλήρωση των οικογενειακών υποχρεώσεών τους. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι θα προστατεύεται η θέση εργασίας αυτών των εργαζομένων, με απαγόρευση της απόλυσής τους για όσο χρόνο κάνουν χρήση ή λόγω του ότι έκαναν ή θέλουν να κάνουν χρήση αυτών των αδειών και διευκολύνσεων. Επομένως οι πατέρες εργαζόμενοι θα μπορούν να συμμετέχουν πιο ενεργά στην ανατροφή των τέκνων τους και να εκπληρώνουν το μερίδιο που τούς αναλογεί στις οικογενειακές υποχρεώσεις, χωρίς να νιώθουν ανασφάλεια για τη θέση εργασίας τους.

«Η αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για την Ελλάδα, ένα πρόβλημα που περνάει και μέσα από την ισότητα. Τα νέα μέτρα που προωθούμε με το νέο εργασιακό νόμο προσανατολίζονται στην ισότητα των φύλων και στην εναρμόνιση οικογενειακής-επαγγελματικής ζωής και εξασφαλίζουν στους γονείς και ιδιαίτερα στις γυναίκες, που επωμίζονται ανισομερώς τις οικογενειακές ευθύνες, την παραμονή και ανέλιξή τους στην αγορά εργασίας και μετά την απόκτηση των τέκνων τους», **τόνισε μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η υφυπουργός Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, αρμόδια για τη Δημογραφική Πολιτική και την Οικογένεια, Μαρία Συρεγγέλα.**